

țanțoșă și rigidă a lui József Bíró (*Generalul*), masca sa imobilă, privirea fixă (joacă orbirea), forța pe care o degajă simpla sa apariție pe scenă; nu poți să nu remarci disperarea de pe chipul lui Enikő Györgyjakab (*Ana, bucătăreasa*), cu care face pereche foarte bună Lehel Salat (*Asamer*), unicul care exprimă siguranță, din trupul căruia țâșnește viața – de remarcat că sunt singurele personaje cu chipul nemachiat și cu reacții marcat terestre, fără trimitere la spectre; se rețin, de asemenea, momentele lui Levente Molnár și Ferenc Sinkó (cei doi miniștri), care par coborâți dintr-un film mut; și ceilalți actori fără text joacă impecabil, toți au prezență scenică remarcabilă.

Și totuși. Totul este atât de bine caligrafiat, încât ajunge să pară lipsit de viață. L-aș asemui pe Dragoș Galgoțiu cu acei vechi maeștri care reușeau să înfățișeze fiecare fald al unei rochii somptuoase, fiecare fir al unui guler bogat de blană. Dragoș Galgoțiu și-a găsit o formulă expresionistă care îi exprimă programul estetic și pe care a perfecționat-o de la *Dorian Gray* la *Hamletmachine* și acum cu *Societatea de vânătoare*. Dar mi-e teamă că formula s-a cam epuizat, că a dus-o la limită și că primejdia manierismului pândește. Cred că ar trebui să caute o alta sau s-o înnoiască pe aceasta cumva. Spectacolul seamănă în destule puncte cu *Hamletmachine*: nu doar formula, dar, de exemplu, cei doi miniștri m-au dus cu gândul la cuplul clovnilor jucați de Gabriel Pintilei și Paula Niculiță. Un spectacol lucrat cu atâta minuție, atât de rafinat, cu atâta grijă pentru fiecare detaliu, atât de dureros de frumos... Dar parcă nu trăiește. Atâta acumulare de obiecte și scene frumoase obosește, iar lipsa acțiunii e foarte periculoasă, sunt momente greu de urmărit.

Greu spectacol. O bijuterie prețioasă – dar greu de purtat.

Roxana CROITORU

Și vânători, și vânați

Ultima premieră a Teatrului Maghiar de Stat din Cluj, ***Societatea de vânătoare*** de Thomas Bernhard, confirmă – pentru a câta oară? –, propunerile repertoriale inedite, nivelul profesionist al trupei și valoarea colaboratorilor.

Thomas Bernhard, autor de nuvele, romane și piese de teatru, este unul dintre cei mai importanți scriitori austrieci ai sfârșitului de secol XX și recunoscut drept cel mai mare dramaturg al țării.

Pe scenele românești a fost jucat doar de două ori, e drept, în spectacole și interpretări de excepție: la Teatrul Mic, *Minetti* cu Octavian Cotescu în rolul principal, regia Cătălina Buzoianu; la Teatrul Act, *Creatorul de teatru* cu Marcel Iureș, regia Alexandru Dabija.

Piese sale, foarte dense, cu lungi monologuri filosofice, într-o atitudine negativă despre om și viață, stau sub semnul disoluției, al morții.

Societatea de vânătoare surprinde ca într-o panoramă sfârșitul unei epoci, apusul unei lumi, al unui Imperiu, posibil al celui Austro-Ungar.

Regizorul Dragoș Galgoțiu mărturisește într-un amplu interviu, acordat dramaturgului teatrului, scriitorul Visky András , că alegerea lui nu este întâmplătoare. Prin filiație este legat „de acest spațiu geografic-cultural în care există o sensibilitate adâncă, un patetism, o deriziune, o recunoaștere foarte specială a morții.”

Spațiul scenic (scenograf Andrei Both) provoacă și pregătește de la început atmosfera, starea spectacolului. O cabană de vânătoare, a Generalului. Podeaua, un plan înclinat, lucios. O sobă albă. Pe un perete închis la culoare, trofee, coarne albe de cerb. Celălalt perete din ferestre mari, care se luminează în crepuscul spre pădure. O pădure mâncată de carii, de boli ascunse, emană un aer otrăvitor, care-i învâluie și își pune stigmatul pe membrii societății de vânătoare. Toți sunt deopotrivă vânători și vânați. Întregul spectacol se desfășoară în oglindă. Se reflectă în podea, în pereți, în ferestre. Personajele au dublul lor: *Scriitorul – Dublul Scriitorului*, *Generăleasa – Dublul Generălesei* sau se reflectă în personaje pereche: *Primul Ministru – Al doilea Ministru*; *Printul – Prințesa*; *Ana, bucătăreasa – Asamer*, tăietorul de lemne. Singur Generalul nu are pereche, dominator cu morgă, fals, estropiat. O societate elegantă, rece, arogantă și uneori melancolică, se animă în momente de bucurie euforică pentru a cădea în drama patetică, într-un balet perfect, cu muzica subtil aleasă: valsuri, tangou, Strauss, Schumann, dar și *Recviemul* de Mozart. Cuvântul alternează cu tăcerea, cu desenul coregrafic. Imaginea se decupează puternic într-o luminozitate stranie de griuri, mov, negru, cu câte o pată de roșu însângerat, gura și părul Generălesei. Adevărurile rostite capătă greutate. Spectacolul se desfășoară fluid și cu tensiune. *Generăleasa – Péter Hilda*, în mișcări ample alternează, cu expresivitate, masca tragică cu falsa euforie. Ea e cea care imprimă de la începutul reprezentației o anume vibrație enigmatică și terifiantă. O așteptare a răului inevitabil, care se va produce odată cu împușcarea și moartea Generalului. E însoțită în paralel și în oglindă de dublul ei, Varga Andreea. Dimény Áron – *Scriitorul* neliniștit și frământat, obsedat de moarte, secundat de *Dublul* său, Köllő Csongor. Cei doi miniștri, Molnár Levente și Sinkó Ferenc, cuplul eternilor intriganți de profesie. *Prințesa – M. Kántor Melinda*, delicată și fragilă, în tandem perfect cu *Printul – Galló Ernő*, figuri desuete, într-o lume desuetă. *Ana, bucătăreasa – Györgyjakab Enikő* și *Asamer*, tăietor de lemne – Salat Lehel punctează viguros tensiunea erotică a spectacolului. Generalul, Bíró József, ciung, cu un picior înțepenit, cu privirea fixă, rece și rea, bolnav de cataractă se detașează într-un magistral rol de compoziție. Interpretarea regizorală în acord cu acuratețea decorului, cu costumele extrem de rafinate ale Doinei Levintza, susținută de performanțele actricești, se armonizează într-un spectacol ale cărui imagini și gânduri-adevăruri te urmăresc mult timp după lăsarea cortinei.

Credem totuși că spectacolul ar fi avut de câștigat, dacă regizorul, chiar cu prețul lipsei de fidelitate față de text, s-ar fi oprit la un singur final.

Teatrul Maghiar de Stat din Cluj – Societatea de vânătoare de Thomas Bernhard. Dramaturgia: András Visky. Light design și coloana sonoră: Dragoș Galgoțiu. Decorul: Andrei Both. Costumele: Doina Levintza. Regia: Dragoș Galgoțiu. Cu: Áron Dimény, Hilda Péter, József Bíró, Levente Molnár, Ferenc Sinkó, Ernő Galló, Melinda M. Kántor, Enikő Györgyjakab, Lehel Salat, Andrea Varga, Csongor Köllő. Data premierei: 2 februarie 2008.